

**ETT PROGRESSIVT
OCH TRÄFFSÄKERT
HÖGKOSTNADSSKYDD**

REFORMISTERNA

Socialdemokraterna

ETT PROGRESSIVT OCH TRÄFFSÄKERT HÖGKOSTNADSSKYDD

Reformisternas förslag för ett högkostnadsskydd som motverkar ökade klyftor, undviker inflationsökning och fortsätter klimatomställningen

INNEHÅLL

1. BAKGRUND	2
2. REFORMISTERNAS FÖRSLAG: ETT PROGRESSIVT HÖGKOSTNADSSKYDD.....	2
3. KOMPLETTERANDE LÅNGSIKTIGA ÅTGÄRDER	3
APPENDIX: BERÄKNINGSMODELL	5
REFERENSER.....	7

1. BAKGRUND

Vintern 2022 kommer Putin försöka bräcka Europas enighet genom fortsatt kraftigt höjda elpriser. Det kommer att slå hårdast mot dem som redan har små marginaler. S-föreningen Reformisterna ser därför positivt på att den socialdemokratiska regeringen gett Svenska kraftnät i uppdrag att utforma ett högkostnadsskydd till drabbade hushåll, finansierat av de så kallade flaskhalsintäkter Svenska kraftnät får in när el överförs mellan elprisområden. Det är en rimlig åtgärd i en exceptionell situation.

Men det är avgörande att stödet fördelas utifrån behov och är träffsäkert. Stödet ska mildra konsekvenserna för dem som drabbas hårdast, inte subventionera hushåll med stora marginaler och hög elkonsumention. EU-kommissionen har också betonat att flaskhalsintäkter bör användas för att skydda utsatta grupper och inte leda till ökad elförbrukning.

Socialdemokraterna gav i somras Svenska Kraftnät i uppgift att utforma ett riktat stöd utifrån behov. Högerpartierna föreslog istället att staten ska stå för den överskjutande kostnaden om elpriset överstiger en viss nivå. Det skulle innebära att mest ersättning går till välbärgade hushåll med stora bostäder, och att det inte ges några incitament alls för att minska elförbrukningen. Det vore att slösa statens inkomster på välbärgade hushåll, det hotar att öka inflationen och det skulle slå av takten i klimatomställningen.

Reformisterna har därför i linje med den socialdemokratiska regeringens förslag tagit fram en utformning på högkostnadsskyddet som fokuserar på dem som drabbas hårdast och har små marginaler, och samtidigt undviker att ta bort incitament att minska elförbrukningen.

2. REFORMISTERNAS FÖRSLAG: ETT PROGRESSIVT HÖGKOSTNADSSKYDD

Reformisterna föreslår ett högkostnadsskydd baserat på fyra parametrar:

- elprisområde,
- boendeform,
- inkomst,
- samt hushållets sammansättning.

Boende i elprisområdena 3 och 4 skulle få ett större stöd till följd av högre elpriser. Boende i småhus har generellt högre kostnader för energi än boende i flerfamiljshus och skulle därför också få mer i stöd. Hushåll med låga inkomster har mindre marginaler och skulle få mer ersättning än personer med hög inkomst. Avslutningsvis bör stödet, för att inte slå fel, även ta hänsyn till hushållens storlek, det vill säga hur många vuxna och barn som ingår i hushållet.

Med denna utformning skulle 7 av 10 svenska hushåll omfattas. Med vår utformning och en budget på 60 miljarder kronor skulle en tvåbarnsfamilj med medelinkomst bosatt i småhus i södra Sverige få cirka 40 000 kronor i stöd. Ett låginkomsthushåll boende i lägenhet i södra Sverige skulle få cirka 32 000 kronor. Den maximala ersättningen skulle landa runt 50 000 kronor. De med allra störst inkomst skulle inte få del av stödet, vilket ger mer pengar i fickan till vanligt folk.

Eftersom dessa parametrar inte påverkas av hushållens elförbrukning bibehålls incitamentet att minimera elförbrukningen med Reformisternas förslag. Minskad elförbrukning är nämligen en mycket effektiv åtgärd för att hålla elpriserna i schack i vinter och samtidigt fortsätta klimatomställningen.

Ett stöd baserat på dessa variabler är något mer komplext än de stöd svenska myndigheter är vana vid, men bör samtidigt vara praktiskt genomförbart. Exempelvis kan lärdomar dras från utformningen av skattereduktionen för arbetsresor som ersätter reseavdraget. Svenska Kraftnät bör samverka med Skatteverket för att finna en rimlig lösning.

Det första en ny regering kommer att behöva ta ställning till är hur elstödmiljarderna ska fördelas. Högerpartierna kommer att tvingas bekänna färg – är det vanligt folk eller höginkomsttagare som ska få mest? Socialdemokraterna vill se ett behovsbaserat stöd och Reformisterna har visat hur ett sådant kan se ut. Nu är det upp till bevis.

3. KOMPLETTERANDE LÅNGSIKTIGA ÅTGÄRDER

Stödet utgör en tillfällig åtgärd. Det löser inte de underliggande problemen. Därför är det avgörande att det kompletteras med långsiktiga åtgärder som fortsatt driver på den gröna omställningen och knäcker den ryska regimens förmåga till ekonomisk krigföring.

Socialdemokraterna presenterade i valrörelsen såväl en generalplan för snabbt utbyggd elproduktion som ett klimatpolitiskt reformpaket, och har under den gångna mandatperioden inlett arbetet med ett mer flexibelt, effektivt och hållbart energisystem. Tillsammans utgör det en bra reformagenda som bör kompletteras med följande åtgärder:

■ ETT NATIONELLT ENERGIEFFEKTIVISERINGSPROGRAM

Många, särskilt med lägre inkomster, saknar resurser att investera i energieffektiviseringsåtgärder. En viktig åtgärd är därför att regeringen hjälper hushåll och företag att göra sådana investeringar. Reformisterna har tidigare föreslagit ett energieffektiviseringsprogram av Sveriges bostadsbestånd. Det vore samhällsekonomiskt lönsamt, är avgörande för omställningen, en säkerhetspolitisk prioritering och skapar stora mängder arbetstillfällen. Tyskland satsar 584 miljarder kronor på energieffektivisering under kommande år.

Reformisterna vill se ett nationellt energieffektiviseringsprogram där villaägare, bostadsrättsföreningar och bostadsbolag får tillgång till en kombination av bidrag och lån med låg ränta och lång bindningstid. Det är en väl beprövad och effektiv reform som används brett i Europa. SBAB bör kunna användas för att ställa ut sådana lån omgående.

■ **EFFEKTREDUCERINGSBONUS**

Regeringen bör ge ut en bonus till hushåll och företag som sänker sin effekt under topplast-timmar under vintern jämfört med historisk förbrukning. Den socialdemokratiska regeringen påbörjade arbetet med en effektreduceringsbonus under förra mandatperioden och den nya regeringen behöver leverera på detta.

■ **REFORMERA ELMARKNADEN**

Det europeiska elsystemet är under stort tryck från Rysslands utpressning, vilket i sin tur medfört att den europeiska elmarknaden börjat ifrågasättas. Det är tydligt att reformer behövs, både för att minska och stabilisera elpriserna och öka incitamenten att investera i planerbar kraftproduktion. En möjlig väg för att uppnå båda dessa mål som diskuteras inom EU är att separera kärn-, vind- och vattenkraft från spotmarknaden och istället upphandla deras effekt på en separat och mer stabil dagenföremarknad. Detta skulle kunna sänka elpriserna genom att minska deras beroende av fossila bränslen. Sverige bör engagera sig i den här diskussionen.

APPENDIX: BERÄKNINGSMODELL

Stödet är beräknat att omfatta 7 till 9 av 10 svenska hushåll, med fokus på dem som är mest utsatta för prishöjningar. Antagandet är att 60 miljarder kronor i flaskhalsintäkter nyttjas för stödet. Om summan höjs eller sänks så ökar eller minskar också ersättningsnivåerna.

Vid en utformning som omfattar 7 av 10 svenska hushåll skulle en familj som tillhör tredjedelen med lägst inkomst och som bor i ett småhus i södra Sverige (elområde SE4) få omkring omkring 48 600 kronor i ersättning, vilket också utgör det maximala stödbeloppet. Ett låginkomsthushåll boende i lägenhet i södra Sverige skulle erhålla 32 400 kronor. Stödet trappas gradvis ner för hushåll med högre inkomster. Brytpunkten ligger mellan decilgrupp 3 och 4, det vill säga för hushåll med över 19 830 kronor per månad i inkomst (per konsumtionsenhet). Den övre brytpunkten ligger mellan decilgrupp 8 och 9, det vill säga för hushåll med 35 420 kronor per månad i inkomst (per konsumtionsenhet). Över denna inkomst erhålls inget stöd.

Vid utformningar som omfattar 7 respektive 9 av 10 svenska hushåll så justeras den övre brytpunkten så att den läggs mellan decilgrupp 8 och 9 respektive mellan 9 och 10, det vill säga för hushåll med över under 41 420 respektive 51 580 kronor per månad i inkomst (per konsumtionsenhet, se Appendix). Det maximala stödbeloppet för låginkomsthushåll i södra Sverige blir då 42 780 respektive 37 120 kronor.

Beräkningarna av ersättningsnivåerna är approximativa och baseras på aggregerade data för hushållens disponibla inkomster per konsumtionsenhet efter region och decilgrupp ([Fördelning inkomster \(fraktiler\) efter region. År 2011 - 2020](#)) och antal hushåll efter region ([Antal och andel hushåll samt personer efter region och hushållsstorlek. År 2011 - 2021](#)) från SCB och andelen hushåll efter boendeform och decilgrupp från Finanspolitiska rådets rapport [Friare hyressättning och likformig bostadsbeskattning](#).

Stödet är beräknat utifrån följande utformning:

$$\text{Ersättning per hushåll} = \text{basbelopp} * \text{elområdesfaktor} * \text{boendeformsfaktor} * \text{inkomstprofil}$$

där elområdesfaktorn satts till 0.6, 0.6, 1.2 och 2.0 för elområde SE1, SE2, SE3 respektive SE4 (baserat på elprisprognos från [Elbolag24](#) med visst påslag för SE1 och SE2), och boendeformsfaktorn till 1 och 1.5 för flerfamiljshus respektive villor.

Inkomstprofilen är en funktion av inkomst som är 1 för de tre lägsta decilerna, 0 över en övre brytpunkt, och avtar linjärt däremellan. Observera att inkomst, för att ta hänsyn till hushållens sammansättning, anges per konsumtionsenhet, i enlighet med SBC och Eurostats rekommendation. Detta innebär att den första vuxna familjemedlemmen ges vikten 1, övriga familjemedlemmar över 13 år vikten 0,5, samt barn vikten 0,3.

Baserat på SCB tabellerna ovan och antagandet att andelen villahushåll per decilgrupp är oberoende av elområde kan en tabell över antal hushåll efter region, boendeform och decilgrupp tas fram. Från denna tabell kan den totala kostnaden beräknas givet basbelopp, elområdesfaktorer, boendeformsfaktorer och inkomstprofil.

Givet allt detta så har ett basbelopp anpassats för att motsvara en total kostnad på 60 miljarder kronor. Ersättning för olika grupper kan därefter beräknas enligt formeln ovan.

Om inkomstprofilen har en övre brytpunkt mellan decil 7 och 8, och stödet därmed omfattar 7 av 10 hushåll, så ger anpassningen ett basbelopp på 16 200 kronor. Om brytpunkten höjs till mellan decil 8 och 9, respektive 9 och 10, så blir basbeloppet 14 260 respektive 12 370 kronor.

Det bör påpekas att inkomstprofilen är tänkt att beräknas utifrån förvärvsinkomst, och att den tabell vi använt oss av baseras på disponibel inkomst, vilket kan leda till en viss avvikelse i beräkningen av basbelopp. Dessutom, i denna tabell ges brytpunkterna i inkomstprofilen i termer av disponibel inkomst. Vi har dock gjort en konvertering till förvärvsinkomst med hjälp data för andelen skatt och ej beskattningsbara transfereringar som funktion av decilgrupp från SCB ([Inkomststruktur för hushåll per konsumtionsenhet uppdelade i decilgrupper efter region. År 2011 - 2020](#)).

REFERENSER

1. Elbolag24 (2022). Prognos av elpriset. <https://elbolag24.se/prognos-elpris/>
2. Finanspolitiska rådet (2019). Friare hyressättning och likformig bostadsbeskattning. <https://www.fpr.se/download/18.45182a5f16a84e95fac68069/1606374810547/Friare%20hyress%C3%A4ttning%20och%20likformig%20bostadsbeskattning.pdf>
3. SCB (2022). Fördelning inkomster (fraktiler) efter region. År 2011 - 2020. https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_HE_HE0110_HE0110F/T_ab2DispInkN/
4. SCB (2022). Antal och andel hushåll samt personer efter region och hushållsstorlek. År 2011 - 2021. https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101S/Hu_shallTO3/
5. SCB (2022). Inkomststruktur för hushåll per konsumtionsenhet uppdelade i decilgrupper efter region. År 2011 - 2020. https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_HE_HE0110_HE0110F/T_ab10InkStrukt/

REFORMISTERNA

info@reformisterna.se